

OK Nackhe 50 år

Arvid Johansson, Nackhes förste ordförande tillsammans med hustru Inez, klubbens "gudmor"

Så startade det

Ett gäng ungdomar, mest killar, i Tvååkerstrakten som kommit igång med orientering riktigt bra i början på 1960-talet, ville inte bara vara en sektion i Tvååkers Gymnastikförening. Därför bildade man den 2 februari 1964 en egen förening, en specialklubb för orientering, men även med skidor, skidorientering, långdistanslöpning och orienteringsskytte på programmet. Första styrelsen bestod av Arvid Johansson, ordf., Rolf Jakobsson, vice ordf., Erik Jakobsson, kassör, Rolf Gustavsson, sekr. och Leif Stenström. Efter ett förslag av Inez Johansson blev klubbnamnet OK Nackhe. Inez som tillsammans med sin make Arvid fortfarande bor i Strömmaberg, inte långt från Nackhälla – ett berg varifrån man har en vacker utsikt - känd i hela landet tack vare den bronsålderssköld som påträffades vid torvupptagning i mossen vid Krigarebacken år 1865. Förebilden för klubbmärket var given – bronsåldersskölden med de 15 stiliserade svanarna och märken efter infästningen av handtaget. Skölden finns normalt på Historiska museet i Stockholm, men fram till december 2014 finns den på museet i Varberg.

Klubbstuga

Under år 1980 uppfördes klubbstugan i Bråtared, Dagsås, av 40-50 klubbmedlemmar som totalt arbetade 3.100 timmar på projektet. Skogsbönder i trakten bidrog genom att skänka träd till stugbygget. Träden avverkades och sågades sedan till brädor vid Arvid Johanssons såg i Strömmaberg. Det blev stockar över som kunde säljas. På det sättet fick klubben pengar som kunde användas till inköp av annat byggnadsmaterial.

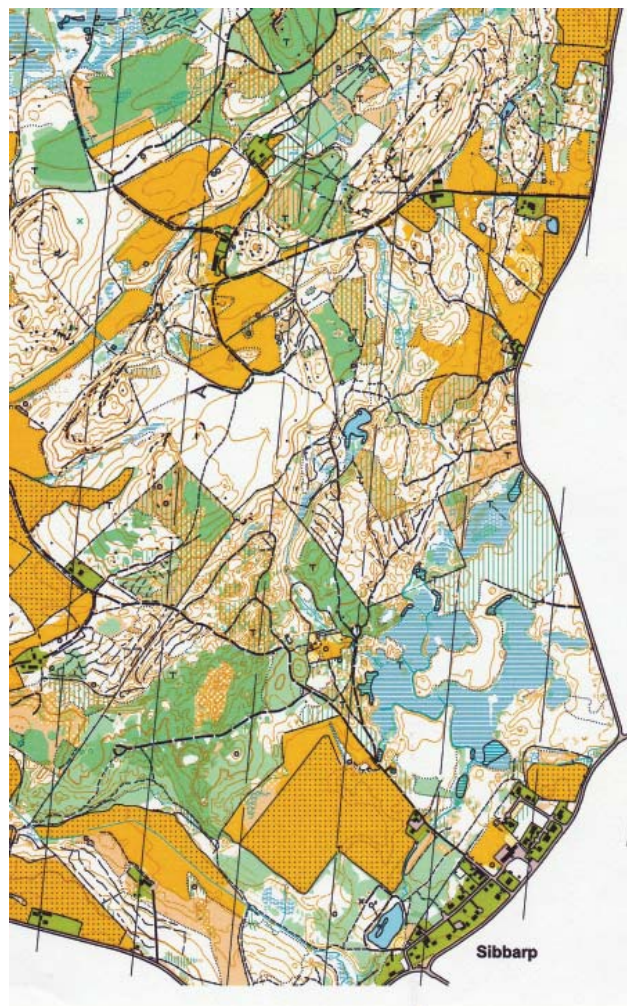
Man kan naturligtvis fråga sig varför den kom att byggas i Bråtared. Svaret är ganska enkelt. I Dagsås finns det gott om lämpliga orienteringsmarker, inte minst de fina bokskogarna i centralhalländska bokskogsområdet. Här har klubbens medlemmar tränat i många år. Som distansträning är "Skärsjön runt" en klassiker. Särskilt på 1970-talet var Sjölid vid Skärsjöns västra strand samlingsplats för denna träning med deltagare från Friskus Varberg och OK Nackhe. Innan klubbstugan blev byggd, var även Sibbarps skola en samlingsplats i samband med såväl träning som tävling tack vare tillgång till omklädningsrum/bastu och en bra karta som täckte skolområdet och terrängen norr därom. När möjligheten att arrendera en tomt dök upp kunde drömmen om en klubbstuga förverkligas 1980. Kommunen bidrog också med ett ränte-och amorteringsfritt lån på 165 000 kr. Fram till dags datum har två tillbyggnader skett av klubbstugan och år 2010 installerades värme i förrådsbyggnaden som även inreddes med gym-redskap.

Kartan - vår idrottsplats

I början på 1960-talet användes den så kallade backstreckskartan (svart-vit) i skala 1:100 000 (1 cm = 1 000 m) och 1:50 000 (1 cm = 500 m.). Den hade sina begränsningar, bl.a. så var den inte tillräckligt detaljerad, vilket gjorde att möjliga kontrollpunkter var för få. OK Nackhe var något av en pionjär i Halland med specialritad karta för orientering. Den första kartan av denna typ i färg ritades av klubbmedlemmar år 1966 och täckte ett terrängavsnitt i Sibbarp i skala 1:25 000 (1 cm = 250 m). Även om "Sibbarpsbladet" var ett stort framsteg för orienteringssporten så var den ändå ganska enkel i jämförelse med dagens kartor i skala 1:15 000 (1 cm = 150 m), 1:10 000 (1 cm = 100 m) och 1:7.500 (1 cm = 75 m). Kartritningen har med hjälp av digital teknik underlättats betydligt. Flygfotografering på låg höjd ger ett bra underlag för bl.a. höjdkurvorna.

OK Nackhe har idag kartor över terrängavsnitt i Dagsås, Grimeton, Åstad, Ranered och Sibbarp, samt skolkartor i Tvååker, Spannarp, Sibbarp och Långås. Tidigare hade klubben också kartor i Torpaområdet. De flesta av dessa kartor har producerats av klubbmedlemmar.

Kartor. Tre bilder som beskriver kartornas utveckling. På föregående sida den s.k. backstreckskartan i svarvitt och skala 1:100000 och med ytterst få urskiljbara detaljer. Kartan t.v. är Nackhes första egenritade karta från 1966 i skala 1:25000 och i färg. Nu finns höjdkurvor och stigar och stenar i kartbilden. Gult markerar öppen terräng och vitt skog. Kartan t.h. i skala 1:10000 har utvecklats ytterligare. Fler detaljer med höjder och sänkor och stengärdsgårdar. Grönt markerar tät skog. Samtliga utsnitt är över samma område vid Sibbarps skola.

Fr o m början på 1970-talet användes i OK Nackhe den sk "Mullen" för att trycka banor. Den fungerade så att man placerade ut lösa klichéer för start, kontrollringar, mål mm på en mallkarta med banan inritad och placerade en platta på klichéerna. Dessa fastnade på plattan med hjälp av dubbelsidig tape. Plattan med klichéerna hämtade färg i en dyna och trycktes på tävlingskartan så att det blev ett banpåtryck. Inför varje nytt banpåtryck måste färg hämtas i färgdynan. Nämn da sätt att trycka banor förbättrade avsevärt läsbarheten på tävlingskartan, men tog mycket tid i anspråk för arrangören.

Banläggningens konst

I orienteringens barndom fick tävlingsdeltagarna själv rita in kontrollpunkterna efter en förlaga. Startkort och stiftklämmor ersattes av elektronisk stämpling i slutet av 1990-talet, vilket innebar att det gick att korsa bansträckor utan att deltagarna kunde "fuska" och det gjorde det också möjligt att utnyttja mindre kartområden. Datorer började användas i allt större utsträckning och banläggningsprogram utvecklades. Banläggaren kunde flytta kontroller på en bana utan att det blev fel. Detta möjliggjorde också en större variation av banor i samma tävling, från nybörjar- till elitbanor. Digitaliseringen innebär att kartan inför en tävling alltid är aktuell och det går att skriva ut karta och bana samtidigt.

Alla skall få rätt resultat

På 1960-talet då OK Nackhe bildades, användes stiftklämmor för att markera att löparen varit vid alla kontroller utmed banan. Stiftklämmorna var placerade vid kontrollerna. Löparen bar med sig ett startkort (kontrollkort) som stämplades vid varje kontroll. Starttid och måltid antecknades på kortet. Efter målgång lämnades startkortet in för granskning och beräkning av tid, vilket gjordes manuellt. Det krävdes många funktionärer som granskade och räknade fram tider för att få fram en resultatlista.

Som nämnts ovan används numera elektronisk stämpling. Löparen bär med sig en "pinne", med ett microchip, som fästes på pekfingeret. Brickan stämplas i enheter som har placerats vid kontrollerna och då registreras tidpunkt då löparen varit där. Efter målgång läses brickan in i administrationssystemet och löparen får omedelbart besked om han eller hon är godkänd, d v s varit vid alla kontroller utmed banan, samt tiden för loppet och också mellantider för varje kontroll. Resultatlistor skrivs sedan ut från systemet.

Egna arrangemang

Den första orienteringstävlingen som OK Nackhe arrangerade var natt-DM 1964. Påskafton 1966 arrangerade klubben sin första nationella orienteringstävling med 819 deltagare. Då användes den ovannämnda av klubbmedlemmar ritade kartan över Sibbarpsterrängen. År 1968 arrangerade OK Nackhe även DM i skidorientering. Under årens lopp har klubben genomfört många arrangemang, varav orienteringstävlingen "Nackhetträffen" traditionsenligt har ägt rum varje påskafton sedan år 1966, med undantag för åren 1968, 1978,

1980 och 2010. De åren var det tidig påsk och för mycket snö i terrängen. Rekordåret för Nackhetträffen är 1977 med 2.481 startande och då var tävlingscentrum förlagt till Öströö gård.

Klubbens dittills största och mest arbetskrävande arrangemang var ”Sydsvenska 7-mannakaveln 27-28 april 1974 med 131 deltagande lag i herrklassen och 35 i damklassen. Tävlingarna avgjordes i Fridhemsbergstrakten.

Markägarna är viktiga medspelare när det gäller orienteringstävlingar. Parkeringsmöjligheterna är bland det centrala när man planerar en tävling. Det skall helst vara en åker som inte är vattensjuk. Nackhe har alltid haft bra relationer till markägarna i trakten.

Under åren 1971 – 1990 arrangerade klubben den sk ”Nackhällerrundan”, som var ett långlopp på vägar och i terräng. Rundan gick då över Höråsen via Skygge och Bråtared och var 13 km. År 2010 återupptogs ”Nackhällerrundan”, nu med start och mål i anslutning till klubbstugan i Bråtared.

Motionsaktiviteten ”Trim-OL” arrangerades tillsammans med Tvååker-Korpen varje år från och med år 1972 och några år in på 1990-talet. Arrangemanget innebar att ett antal kontroller, som var utplacerade inom ett visst geografiskt område under sommartid, kunde besökas när som helst av motionärer som hade köpt sk ”Trim-paket” i vilka det fanns karta med anvisningar för hur det hela gick till. Från och med år 2008 har ”Trim-OL:s” efterföljare ”Naturpass” i skogsform och från och med år 2011 även i cykelform, arrangerats sommartid. Årligen deltar cirka 100 personer i ”Naturpass”. I samarbete med Tvååker-Korpen arrangerades för första gången 1980 långpromenaden ”Skärsjön runt”. 450 deltagare vandrade 14 kilometer. Störst antal deltagare i promenaden var det år 1987 med 814 st.

Femdagars och Tredagars

Tillsammans med IK Dran och FK Friskus arrangerade OK Nackhe 1979 landskampen Storbritannien – Danmark – Sydsverige på kartorna Åkulla Syd (Friskus) och Ästadkartan (Nackhes).

Vid O-Ringens 5-dagarsorientering 1993 var OK Nackhe huvudansvarig för ”Varbergsetappen” i Rolfstorp. 171 funktionärer från OK Nackhe arbetade nästan 4.000 timmar med detta arrangemang. Det blev ett dramatiskt dygn. Regnet öste ner hela natten och fortsatte på tävlingsdagen. Tävlingarna genomfördes men det blev mycket efterarbete med att återställa markskadorna.

O-ringen 1985, Dalarna. Ingela Beckman, etappsegrare D 35

OK Nackhe arrangerade natt-SM och sprint-SM tillsammans med FK Friskus och IK Dran under våren 2007. Natt-SM avgjordes i skogarna vid Angryd och sprint-SM avgjordes inne i Varberg med kval i Påskberget och final vid strandpromenaden och fästningen.

Vid O-Ringens 5-dagarsorientering 2012 gick samtliga etapper i Halmstads kommun, de två sista på Nyårsåsen. Nackhes medlemmar lade ner drygt 6000 timmar, mesta tiden inom tävlingsadministrationen med bl.a. avläsning av stämplingspinnarna vid målgången. Mycket tid lades också på byggandet av arenan vid Nyårsåsen, som Nackhe och Friskus gemensamt ansvarade för. Nackhe var ansvarig för banläggningen på etapp 4.

Hallands 3-dagars vandrar runt och hallandsklubbarna turas om att arrangera. OK Nackhe arrangerar vart fjärde år tillsammans med Friskus Varberg. Under de senaste åren har tävlingen växt och är idag en av de större flerdagstävlingarna i landet. 2015 är det dags igen för Varbergsklubbarna att arrangera och tävlingsområdet blir i Stegaredstrakten. 2011 gick tävlingarna i Torpaskogarna.

Tävlingsresultat

Den hittills tävlingsmässigt största framgången för klubben var Rolf Jakobssons seger vid lång-SM år 1969. Den mest prestigefyllda DM-grenen är budkavlen för H21. En seger innebär att man sedan 1945 får förvalta ett vandringspris i form av ett älghorn. Nackhe har erövat priset två gånger, första gången 1966 med laget Gunnar Johanson, Kurt Larsson och Rolf Jakobsson. 1971 upprepade Erik Jakobsson, tillsammans med Kurt och Rolf bravaden. Kurt Larssons har sprungit hem två totalvinster i O-Ringens 5-dagarstävlingar, först i Blekinge år 1984 och sedan i Gästrikland år 1998.

Under senare år är de största framgångarna för klubben Linnéa Johnssons andraplacering i D20 vid natt-SM 2006 samt Ellen Johnssons andraplacering i D18 vid Baltic cup 2013.

Under åren 1966 – 1975 deltog OK Nackhe åtta gånger i 10-milaorienteringen. Nackhes lag år 1970 var framgångsrikast med en 95:e placering bland 334 startande lag. Efter femte sträckan, som är den mytomspunna ”långa natten” var OK Nackhe sensationellt i ledningen genom Rolf Jakobsson.

Breddtävlingen ”Fyrklubbs” i Halland vanns av OK Nackhe år 1995 och 1997. OK Nackhe har under de flesta åren sedan 1986 deltagit med lag i den nationella breddstafetten ”Tjoget” som omfattar 20 sträckor.

Bästa placeringen var 2009 då klubben placerade sig på en 13:e plats. Roligaste händelsen på senare år var när laget 2013 gick ut i ledning på tredje sträckan.

Linnéa Johnsson

Tiomilalaget 1970, som sensationellt ledde efter halva tävlingen. Stående från vänster: Rolf Jakobsson, Lennart Lsrson, Ingvar Jakobsson, Conny Svensson, Ralf Vidarsson. Knästående från vänster: Kurt Larsson, Lennart Skärbäck, Ingemar Gustavsson, Erik Jakobsson, Jan-Erik Persson.

Kurt Larsson

Kurt är klubbens framgångsrikaste O-ringen deltagare med två totalvinster. Han berättar:

"I Blekinge 1984 ledde jag klassen H45 sammanlagt efter fyra etapper med knappt två minuter utan någon etappvinst. På väg till sista etappens första kontroll, som var en långsträcka, missade jag och när jag kom in mot kontrollen lämnade min konkurrent den. Turligt nog hade han ett vitt pannband så jag kunde se honom och kom så småningom ifatt och vi sprang ihop en stund, men vi var osäkra på var nästa kontroll låg. Då fick jag kläm på var kontrollen borde sitta och lät honom springa iväg innan jag stämplade. Resten av banan gick i fin ekskog där det var lätt att orientera. Samtidigt hördes speakern och det hjälpte till att hålla riktningen mot mål.

Vid tävlingarna i Gästrikland 1998 låg centralorten vid Gavlerinken, Brynäs hemmaarena. Jag sprang då i H60-klassen. Sista etappen, där jag gick ut som ledare, var helt odramatisk och jag hade flyt med orienteringen. Hemresan blev desto jäktigare. Vi kom inte iväg förrän på lördagsmorgonen och jag skulle springa Stadsloppet på eftermiddagen, men med nonstopkörning och lite hastighetsöverträdelser kom jag i tid. Loppet blev liksom en sjätte etapp och väl i mål blev jag överraskad av en mängd Nackhemmedlemmar som hade kommit för att gratulera."

Kurt gratuleras av fru Anita till femdagarsvinsten 1984

Rolf Jacobsson

Rolf är Nackhes hittills ende SM-vinnare. Han beskriver själv tilldragelsen:
”Tävlingen, som var lång-SM, gick i september 1969 i Alingsåstrakten. Tio dagar före tävlingen drabbades Västsverige av en våldsam storm som vräkte ner mycket skog i tävlingsområdet. Efter viss tvekan bestämde man sig ändå för att genomföra tävlingen. Jag bestämde mig redan före att springa runt allt ”elände”. Löpningen gick bra och jag undvek nästan all stormfälld skog. Inför näst sista kontrollen drabbades jag av övermod och bommade 8-10 minuter. Besviken kom jag i mål men jag hade dittills bästa tiden. På den 19 km långa banan (fågelvägen) hade jag tiden 2.50.44. Flera favoriter ”fastnade” i skogen och när tävlingen var över stod jag fortfarande som etta. Det var med blandade känslor jag tog emot medaljen. Det hade ju inte varit rättvisa förhållanden. Men när åren gått har medaljen stigit i värde för mig.”

Skidor

OK Nackhe är en av Hallands största skidklubbar om man jämför antalet medlemmar som åker Vasaloppet.

Den första av OK Nackhe arrangerade skidtävlingen var stafett-DM i februari 1966.

Att förbereda sig i Halland för skidlopp har sina problem. Snöbrist, blask eller isiga spår. Med konstsnö i Åkulla sedan år 1998 har förutsättningarna förbättrats. Konstsnöanläggningen drivs av Åkulla skidallians. OK Nackhe är en av medlemmarna i alliansen.

Skid- och motionsspår

1971 färdigställde klubbens medlemmar den kommunala el-ljusbanan på Höråsen i Tvååker.

Under hösten 1981 anlade klubbmedlemmarna ett skid-och motionsspår på cirka 1.700 meter i terrängen norr om klubbstugan i Bråtared. Belysningen av spåret med 62 armaturer installerades 1990.

Breddförening med god ekonomi

OK Nackhe har aldrig gjort några elitsatsningar utan varit en breddförening för alla åldrar. Medverkan vid de två femdagarsarrangemangen har gett en stabil ekonomisk grund. Också de årligen genomförda granplanteringarna och julgransförsäljning ger ett bra tillskott i kassan. Klubben kunde inleda jubileumsåret med ett eget kapital på nästan 1 miljon kr. En stor del av detta är reserverat för framtida kartframställning.

Ingemar Gustafsson är klubbens "meste" ordförande och också eldsjälens när det gäller granplantering och -försäljning

*Artikeln sammanställd av Sven-Ivar Jögård och Ralf Vidarsson.
Källor: medlemmar i OK Nackhe*

